

**אם תרצו
אין זו הלצה!**

רק לא בשבת (חן, תל-אביב; אומן, חיפה; ישראל-צרפת) הוא פראמפואה על סיסמת הציונות כפי שנקבעה על ידי תיאודור הרצל. הוא אמר: "אם תרצו, אין זו אנדוה" אלכס גרופה, במאי הסרטים הצרפתי, ורובר הירש, כוכב הקומדי פראנז'יס, אומרים: "אם תרצו אין זו הלצה!" ישראל, הציונות והיהדות גם יחד, מר פיעים בסרט זה כקוריוזים מזוירים ופיקאני טים, נסקרים במבט שטחי ובראי מעוקם במידה כזו, שהוא היה הסרט מופק ומיוצר על ידי גויים בלבד, היה מעורר עליו את זעמם של כל היהודים והציונים הרשמיים שבעולם. הכל מוצג כבדיחה, לא הכי מוצ' לחת, המצליחה איכשהו להתקיים במציאות. היהדות מופיעה בסרט זה בדמות אפים מעוקמים, זקנים, קאפוטות וחוקיית נוק' שים, שאינם מאפשרים אפילו הפעלת טלפון בשבת. זוהי דה שאין לה כל קשר למסר. גיבור הסרט המלחין וילברשץ, הוא יהודי בן 83 המנסה להשיג דרכון לגן-עדן כשמגיעה שעתו האחרונה. הוא מתנהל לפתע כבעל אמונה דתית עמוקה. מה שלא הפריע לו בכל חייו לגאוף ול-

עיות, אלא שמקצועיות זו באה על חשבון ההשראה, וגם היא אינה נקיה מפגמים ולי קויים. בעיקר בתחום גיבוש העלילה והרצף הפנימי של הסרט. רובר הירש, שחקן התיאטרון הצרפתי שזו לו הפעוה הראשונה בסרטים, מתגלה כחקיין מעולה שזה שהוא מעצב 13 דמויות שונות בסרט. לרוע המזל לא ניתנה לו אף דמות אחת בה יוכל לשחק ממש. משחקו הוא חיצוני ואינו נשמר המיד בגבולות הטעם הטוב.

הצחת המשחק לידו מורכב רובו ככולו משחקני כמה ישראלים. רק בודדים מהם מתגלים כדמויות קולנועיות. יוצאי הדופן הם דליה פרידלנד, בדמות המזכירה המטור פשת המחפשת בעל-מיליונר בכל מחיר, ובעלה, מישא אשורב, בתפקיד רוחו של אביו של וילברשץ הזקן. אין בסרט אחידות סגנונית. הוא מורכב מאוסף בדיחות יהודיות ואפיונות קולנו' עיות, מלהטוטים טכניים ומקטעי קיטש צורמים, שיש בהם כדי לבדר פה ושם, אך לא יותר מזה.

החיים האדישים

שמונה וחצי (גורדון, תל-אביב; איז סליה) הוא מספר שנועד לרמוז כי סרט זה, שנוצר אחרי שמונה סרטים אחרים שיצר פדריקו (החיים המתוקים) פליני, אינו אלא

דליה פרידלנד ורובר הירש ב"רק לא בשבת" כולן רוצות מיליונרים

השאינה ממזרים בכל רחבי העולם. שומרי המסורת היחיד המופיע בסרט, אחד ממזרי ריו של המלחין הנאספים בישראל כדי לזכות בירושתו בת המיליונים, אינו אלא פורץ קופות מקצועי.

גם הציונות אינה מוצגת באור נאה יותר. הרעיון המרכזי המסתתר מאחורי עלילת הסרט הוא רעיון קיבוץ-גלויות. כדי להבטיח את הירושה לממוריה, מתנה וילברשץ הזקן שעל כולם לעלות לישראל, לשאת בה נשים ולהתישב בה. ואז מסתבר שניתן להגשים רעיון זה רק בצורה אחת — תוך ניצול תאחת הבצע היהודית. נכון, כל סטירה היא הצלפה עצמית. מה שנשמע מפי הגויים כאנטישמיות, יכול להשמע בפי יהודים וציונים כביקורת עצמית. אבל לא כשנושאי הסאטירה הם מסולפים, פרי דיעות קדומות ועיות המצי' אות.

אם נתונאי וסופר ישראלי כמו שבתי טבת, שכתב את הבסיס הראשוני של הסרט, ריט, מוצא ששני האלמנטים המצחיקים ביותר בישראל הם בנייה אולטרה-מודרנית וגושים המתחלל להתחתן עם מיליונרים, הרי זו סאטירה מפורקת.

כל תולדות עם ישראל. מגרעתו הגדולה של הסרט היא המגרעת הקלאסית של כל הסרטים העוסקים בישראל ובבעיות היהדות והציונות. הוא מנסה לדחוס את כל תולדות עם ישראל למיטה-סדום של שנתיים. הגולה והקיבוץ, מחנות ההשמדה וגאולת השממה, הכל ישנו בסרט. מה שאין בו זה קצת עומק, מעט אנושיות, מעט יחס רגשי אישי לבעיות המוצגות. מבחינה טכנית זהו סרט עשוי במקצו'

ואינו כנה עם עצמו. חייו הם רצף של שקרים המטביעים אותו בתוך הריקנות. אפילו אם אין הסרט משקף את חייו ועולמו של פליני עצמו, הוא מצליח להמ' חיש על הבד את נפשו ופעימות ליבו של גבר חי ומרגיש, של יצור אנושי מתלבט ונקרע. בתור שכזה הוא אינו חצי סרט אלא סרט וחצי.

הכל בגלל אבא

השאפתנים (אלנבי, תל-אביב; ארצות הברית) הוא סרט טיפשי. עם קצת מאמץ שיכלי יתכן שאפשר היה לעשות ממנו משהו מעניין יותר. אבל מי רוצה היום להתאמץ, ולמי יש היום שכל? סטיות, שינאה, מכותרצה ופסיכולוגיה בגרוש — מהסוג האינפנטילי של פייטון פלייס — מוצעים בשפע בשאפתנים. הריאלי' גם הדראמתיים מלאים קלישאות נפוחות, והבדיחות חבוטות.

ג'ון מייקלהיזי כתב את התסריט לפי הרבימבר שופע המין של הרולד רובין. מייקלהיזי זה כתב גם בישראל, לפי הזמנה דחופה ומיוחדת, את התסריט הסופי לסרט יהודית. זה מוכיח למה הוא מסוגל.

התאום המשוגע. יונה קורד (גורג' פפארד) הוא איל-הון צעיר רוזן כזה. הש' פעה ורולאריים. הוא מסוגל לנהל את כל תעשיות הפלאסטיק של ארצות-הברית, לביים נות מפציצי-קרב לתעשייה הצבאית, לביים סרטים, ואפילו להכות בחורות ערומות, להשליך אותן למיטה בבזו, ואחר כך להס' חלק הביתה בלי לגעת בהן. כזה גיבור הוא. אבל זה רק מסחה חיצונית. מתחת לאכ' זריות, לזלזול, ולשחיתות הזאת — רומז הבמאי עדין-הנפש — מסתתר תינוק ניפחד ובזד. וזה הכל בגלל האבא שלו. כי האבא שלו לא אהב אותו מעולם. הוא אהב רק את אחיו התאום של יונה, שמת בגיל תשע והיה חולה רוח מסוכן.

אילו זה היה הכל, אולי יונה לא היה ברוטאלי ואומלל כזה. אבל אביו עשה דברים גוראים אחרים. הוא תמיד התרעם על יונה למה הוא לא מת במקום אחיו. אז איך אפשר, אחרי יחס כזה וילדות קשה כזאת, לא להרביץ לבחורותיו?

כל זה מתברר לקהל וליונה בעצמו בסוף הסרט, בן השעתיים-וחצי, לאחר קרב אנרגי פים עובדים בינו ובין חברו הנאמן ביותר — נבאדה (אלן לאד). באותה ה' דמנות מגלה לו החבר הנאמן מדוע הוא, יונה, שזנא כל כך נשים יפות כולל אמר החורגת-הנימפומנית-השיכורה בת העשרים (קרול בייקר), אשתו טובת-הלב (אליזאבט אשלי) וארוסתו הפרוצה (מארתה האירד). יונה קורד מגלה שהוא הרבה יותר טוב משחשב על עצמו, ורק אבא שלו אשם בכל. הוא חוזר לאשתו.

לא חשוב שהסרט גרוע. חשוב שהקהל לא יתן לו לרדת מהמסך שבועות ארוכים. הוא אוהב סרטים כאלו.

היום

הרגל הופך לטבע

שנים ארוכות של צילום יומני פירסומת הטביעו את חותמן על יצגני וצלמי יומן החדשות הישראלי. עתה, כשהם צריכים להפיק יומני-חדשות ללא פירסומת, מסתבר שהם פשוט אינם יודעים לעשות זאת. יומן כרמל, המוצג השבוע בבתי-הקולנוע בארץ, מציג את החדשות המאלפות הבאות:

● נחנכה תחנת מטרה חדשה בסכנין.

● יהיו בין עשרה שוטרים.

● הנער מאיר לוי, שכליית אמו נשתלה בגופו, יוצא מבית-החולים. צילומים של הנער, ללא כל סיפור או הסבר רפואי.

● סנסציה: אין נראים בחורף גלי הים בחוף תל-אביב. המון קצף וכמה שחפים.

● מבצע מיוחד: צלם מיוחד של כרמל יצא לפאריס כדי לצלם את החדשות ה' אחרונות שם. תוך סיכון נוצר הצלח לצלם יונים בכיכרות, להוכיח שמגדל איפל עדיין ניצב על חילו, ולגלות שבלילה יש כריות נאון בפגאל.

● תחרות הכדורגל בין ישראל והולנד. ביובו משוע של חומר מצויין על תחרות בבזק וקהל בנשם.

● צירציל מת. קטעים מחייו שלא הופיעו בשבוע שעבר ביומן נבע.

● מאחר שאין להניח שמפיקי היום עושים סבוסאג' כדי שהקהל ידע להחזיר את יומני הפירסומת, מעידה פארוויה זו של יומן-החדשות, כי יעבור עוד זמן רב עד שלצלמי היוםנים הישראלים יחזור החוש לחדשות והכשרון לצילומים מעניינים.

המשבר במס' החוצה בין עבריים וערבים

ב פנימי המפלגה הקומוניסטית נערי כים בזמן האחרון ערבי-קריאה בעלי תוכן בלתי-רגיל. תוכן-ההקראה מורכב מ' 15 עמודים משוכפלים, המהווים פרטיכל של פגישה, שהתקיימה באוגוסט אשתקד במוסק' בה. בפגישה זו השתתפו שניים מראשי מקי': המזכיר הכללי שמואל מיקונס, ו' חברי הלישכה המדינית אמיל חביבי, מול הישראלים ישבו שליחי מפלגה אחרת. מטעמי הזירות ומחשש הווק לבטחון ה' מדינה, העדיפו מדפיסי הפרטיכל שלא ל' ציין את זהותם המדויקת של השניים, אי' לם היא היתה ידועה לכל חבר במפלגה. הנציגים הורים, עם נפשו מיקונס י' חביבי, היו ראשי המפלגה בירדן.

הפגישה נערכה במוסקבה אחרי ועידת המפלגות הקומוניסטיות הערביות שנערכה בפראג. מוכן, כי אחת הבעיות המרכזיות בדיונים אלה היתה בעיית ישראל. גילוי- הדעת שפורסם לאחר מכן היה בעל עניין רב, כי הוא גינה בחריפות את הלאומנות הבורגנית הערבית השואפת למלחמה נגד ישראל כדי להשליך את היהודים לים. מכיוון שוועידה זו נערכה בסימן המח'

מיקה

לוקת בין מוסקבה לפקין, לא נעדרה מ' גילויי-הדעת הסופי גם התקפה על סין. אלא שגם התקפה זו היתה קשורה בבעיית ארץ-ישראל. נאמר בה: "המהגרים הסיניים מג' סים לנצל את הבעייה הפלסטינית למסר-י תיהם, ודוחפים יסודות הרפתקניים מסויי' מים למעשים של תוקפנות פרובוקטיבית. הם מעמידים פנים כמשתתפים בדאגת ה' ערבים, ובו בזמן מנסים לשכנע אותם שאת השאלה הפלסטינית אפשר לפתור רק על- ידי מלחמה, עלייה השלכת ישראל הימה. בעמדה זאת, במהותו של דבר, נוקטת גם הבורגנות הערבית והלאומנים הערבים. אין הם מציעים פתרון ממשי כלשהו, אשר יספק הן את עמי ערב והן את עם ישראל, אשר להם אויב משותף אחד: הריאקציה הערבית והישראלית, משרתת האימפריאליזם." תיזה זו לא התקבלה ללא ויכוח. מת' נגדה העיקרי היה חאלד באקדש, מנהיג המפלגה הקומוניסטית הסורית. הוא עמד על דעתו, כי ייתכן רק פתרון אחד לבעיית ארץ-ישראל: חיסול הדינת ישראל בכוח. נגדו התייצב המנהיג הירדני פואד נאצר. לפגישה זו יש חשיבות לא רק מפני

עורך תומא
ביקורת על בויבלה